

ШТО Е МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ?

Што е медиумска писменост? Пред да предложиме одговор на ова прашање, корисно е да се обидеме да ги дефинираме двата конститутивни поими на оваа фраза, односно писменоста и медиумите.

3.1. ОСНОВНА И ФУНКЦИОНАЛНА ПИСМЕНОСТ

Значи, што е писменост? Изгледа прилично едноставно да се дефинира - писменоста е способност за читање и пишување. До релативно неодамна, да речеме до пред неколку децении, оваа дефиниција би била доволна, односно ако знаеш да читаш и пишуваш, ќе се сметаш за писмен. Гледајќи наназад во минатото, писменоста не секогаш била универзален феномен, туку привилегија на само некои избрани луѓе или групи.

Погледнете ја, на пример, оваа скулптура - тоа е древна египетска скулптура на писар. Писменоста во тоа време била ретка вештина која припаѓала само на мала група луѓе кои му служеле на фараонот. Било толку ретко што очигледно пред илјадници години луѓето верувале дека една личност треба да биде овековечена во форма на скулптура само поради способноста да пишува. Во меѓувреме работите се сменија, па во денешно време, барем во Европа, практично сите луѓе се писмени. Ако е така, тогаш нема потреба од нашиот курс за медиумска писменост. Или сепак има?

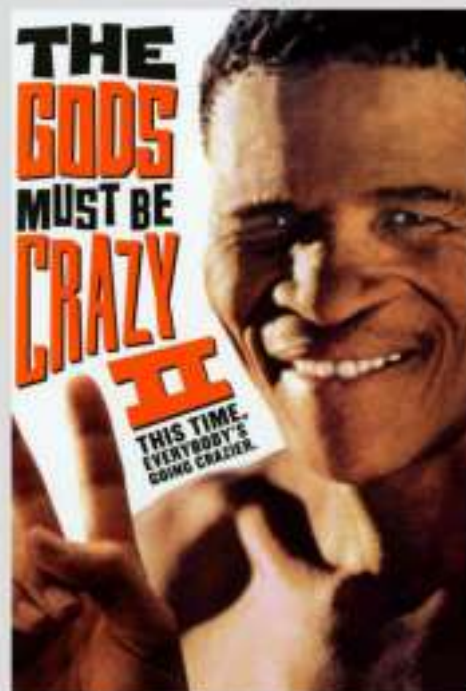

Ако барате дефиниција за писменост во речник, ќе најдете две дефиниции. Пократката и поедноставна гласи: писменоста е способност за пишување; другата, да ја наречеме поширока, ја дефинира писменоста како поседување знаење. Оваа втора, поширока дефиниција ефективно значи дека можеби не е доволно само да се знае да чита или пишува, туку дека човек треба да има одредено знаење потребно за да функционира во свет во кој живее.

Дозволе да ја илустрираме оваа поента со две смешни видеа од комедијата наречена **Боговите мора да се луди**. Во **првото видео** гледаме група Бушмани од пустината Калахари во Африка, кои можат да „читаат“ животински траги.

Во **второто видео**, еден Бушмен запознава адвокат од Њујорк кој доживеа сообраќајка и заврши во пустина.

Кој е всушност неписмен овде? Бидејќи само адвокатот знае да чита и пишува, според нашата прва дефиниција тој е единствениот писмен. Но, што е со втората дефиниција? Кој го поседува знаењето потребно за да преживее и функционира во пустината? Тоа е Бушман, и во таа смисла тој е всушност во право – адвокатот е неписмен, бидејќи не знае да интерпретира знаци од пустината. Едноставно кажано, неговото познавање на американскиот правен систем може да му придонесе заработка на богатство во Њујорк, но тоа нема да му помогне на адвокатот да преживее ниту еден ден во џунглата.

Ова нè доведува до сржта на нашиот проблем - кои се вештините и знаењата неопходни за да се преживее во денешната модерна џунгла во која живееме?

Тука лежи одговорот на прашањето за важноста на медиумската писменост. Во ерата на технологијата, интернетот и медиумите, едноставната способност за читање и пишување не е доволна. Можеби многу добро ги знаете овие работи и сепак сте нефункционални во денешното општество. Затоа нашироко користен термин во денешно време не е само писменост, или основна писменост што се однесува на читање и пишување, туку функционална писменост. Според многу мислителци, за да бидете функционално писмени во денешниот свет, треба да знаете многу повеќе отколку само да пишувате – треба да можете да користите интернет, социјалните мрежи, веројатно и паметен телефон.

Ова значи дека да се биде функционално писмен денес значи да се биде медиумски писмен, односно да се знае како функционираат медиумите во денешниот свет, да се биде способен за пристапување и критичко размислување и произведување на медиумски пораки.

Дополнително читање:

Декларација за медиумско образование од Париз од 2007 година

УНЕСКО сериозно ја сфаќа медиумската писменост!

Веќе во 1982 година, УНЕСКО донесе таканаречена декларација на Груневалд, во која се наведува:

“ Живееме во свет во кој медиумите се сеприсутни: сè поголем број луѓе поминуваат многу време гледајќи телевизија, читајќи весници и списанија, свирејќи плочи и слушајќи радио. Во некои земји, на пример, децата повеќе поминуваат повеќе време гледајќи телевизија отколку на училиште. ”

“ Наместо да ја осудуваме или одобруваме несомнената моќ на медиумите, треба да го прифатиме нивното значајно влијание и навлезеноста низ целиот свет како утврден факт, а исто така да ја цениме нивната важност како елемент на културата во денешниот свет. Не треба да се потценува улогата на комуникацијата и медиумите во процесот на развој, ниту функцијата на медиумите како инструменти за активно учество на граѓаните во општеството. Политичките и образовните системи треба да ги препознаат своите обврски да промовираат кај своите граѓани критичко разбирање на феномените на комуникацијата. ”

Во 2007 година, УНЕСКО даде уште една декларација во Париз, која можете да ја прочитате погоре или во целост [тука](#).